

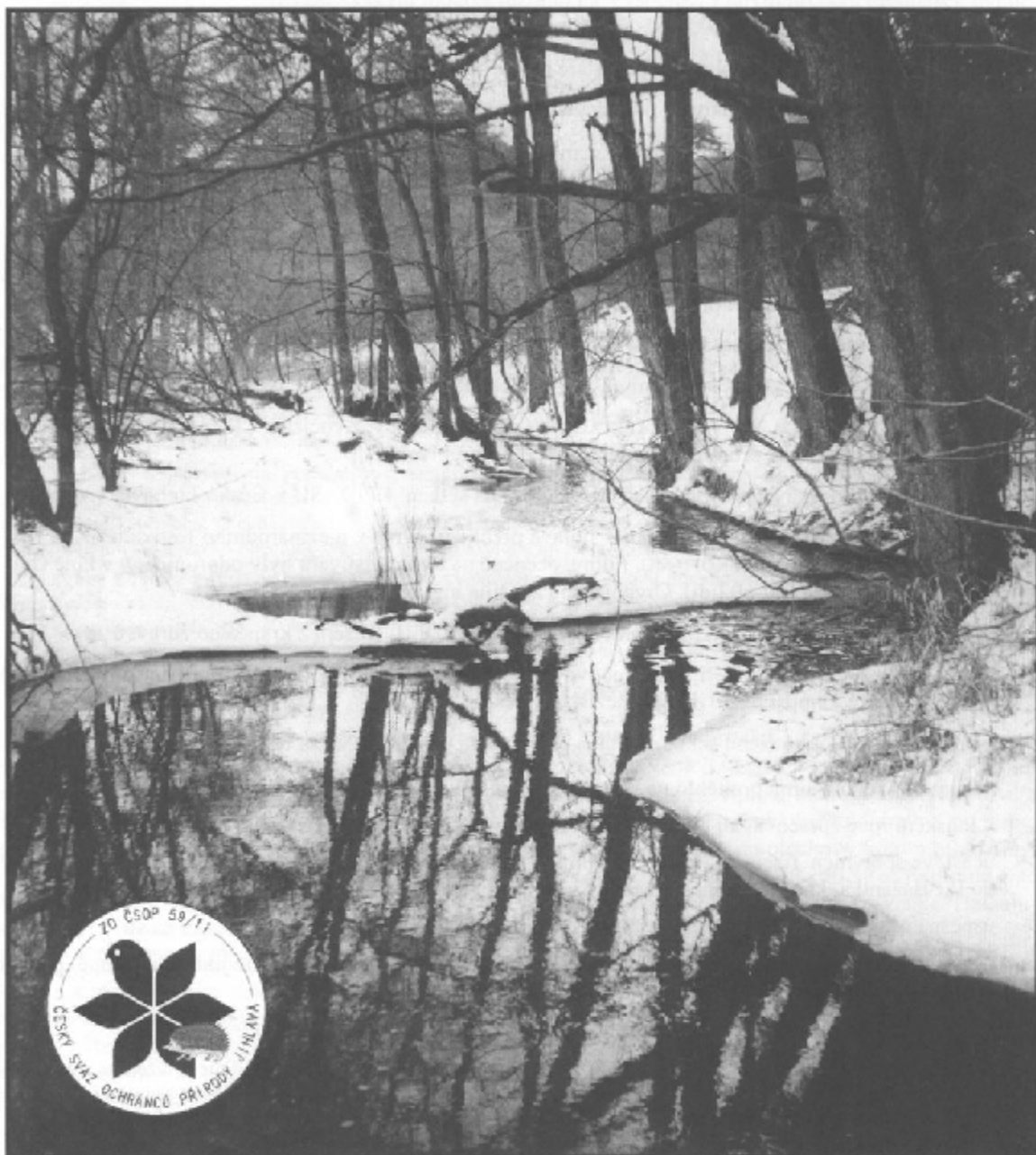
ZPRAVODAJ

ZO 59/11 Českého svazu ochránců přírody Jihlava

<http://csop-jihlava.euweb.cz/Zpravodaj.htm>

Ročník III / číslo 1

Březen 2004

Z našich akcí od podzimu do jara:

13. září – KAŽDÝ NĚCO PRO SVÉ MĚSTO - úklid černé skládky za tenisovými kurty ve spolupráci s OŽP Magistrátu města Jihlavy v rámci celosvětové akce Clean up the World – „Uklidme svět“.
19. září – PŘÍRODOU NA KOLE - večerní vyjížďka na kolech s odborným výkladem v rámci celorepublikové akce Den bez aut. Účast cca 20 lidí.
26. září – VEČER BAREVNÉHO PODZIMU - posezení u ohně na chatě Emany Tomka na Pávově.
- dokončeno kosení PP Vílanecké rašeliniště;
  - provedena kontrola a čištění ptačích budek v lesích pod správou státního podniku Lesy ČR a v Březinových sadech.
4. října – EVROPSKÝ FESTIVAL PTACTVA - ornitologická vycházka. Vedl Vojta Kodet. Blíže na str. 3.
18. října – sázení stromků ke Dni stromů na Staré plovárně ve spolupráci s Magistrátem města Jihlavy.
21. října – JIHLAVSKÝ LÍSTEK - okresní přírodovědná soutěž žáků ZŠ o ceny. Podrobnosti na str. 11.
- proběhlo značení hranic chráněných území na Jihlavsku (Mrhatina, Horní Nekolov, Lukšovská)
1. listopadu – DEN SOV A DRAVCŮ - podrobnosti v samostatném článku na str. 3.
21. listopadu – účast na setkání účastníků zájezdu do Vysokých a Belianských Tater na Chaloupkách.
11. prosince – účast dvou členů výboru na schůzi Unie pro řeku Moravu v Brně. Byla zde navázána spolupráce a zvažujeme i případné členství v Unii.
12. prosince – Výroční členská schůze ZO ČSOP Jihlava v klubovně ZOO Jihlava. Blíže na str. 16.
19. prosince – ZELENÝ SILVESTR - loučení našich členů s rokem 2003 v restauraci Panda v Jihlavě.
13. a 27. ledna – PŘÍRODA NA VIDEOKAZETÁCH - Ohrožené druhy živočichů ČR, příroda jižní Francie. Na jihlavské Bráně promítali Daniel Stejskal a Karel Holub.
24. ledna – účast několika členů sekce Ochrany ptactva na setkání KODASU v České Třebové (viz str. 5).
- 4.-6. února – čtvrtým rokem jsme pořádali v Jihlavě přehlídku filmů z mezinárodního festivalu EKOFILM pod názvem OZVĚNY EKOFILMU. Filmy, oceněné na tomto festivalu byly odpromítány v kině Dukla. Účast slušná (20-60 lidí). Organizačně zajistila ing. Jana Kotoučková.
10. a 17. února – ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZDRAVÍ - besedy s RNDr. J. Kosem z krajského zdrav. ústavu.
19. února – Den otevřených dveří naší klubovny (výstavy přírodnin, podávání informací o přírodě, ...) v rámci kampaně „30 dní pro neziskový sektor“.
28. února – účast několika členů sekce Ochrana ptactva na Dni dravců v České Třebové.
- Ø během podzimu a zimy proběhlo na jihlavské Bráně několik přednášek věnovaných Biozemědělství
  - Ø v loňském roce zpracovávali dva naši členové plány péče o tři chráněná území na Jihlavsku
  - Ø účast ve správních řízeních (udělení výjimky dle vodního zákona, úpravy toku Želetavky, zásahy do PR Bažantka, kácení stromů v katastru Jihlavy), podání dvou návrhů na VKP
  - Ø úspěšná účast MOPíků v celostátní soutěži Stříbrná nit. Blíže v samostatném článku na str. 11.
  - Ø příprava naší vlastní výstavy v rámci podzimní Městské výstavy o přírodě na jihlavské Bráně (pořádá o.s. Jihlavská brána)

Poznámka redakce:

Plány činnosti jednotlivých sekcí organizace ve Zpravodaji z důvodu úspory místa neuvádíme. Můžete si je prohlédnout na internetových stránkách <http://csop-jihlava.euweb.cz> nebo na nástěnkách u ZVEREXu a na Pávovské ulici v Jihlavě. Případně dotazy zasílejte emailem na adresu csop.jihlava@email.cz nebo volejte na číslo 732877955.

PTAČÍ SERVIS

rubrika sekce Ochrana ptactva

Den sov a dravců v Jihlavě

V sobotu 1. listopadu 2003 jsme již tradičně pořádali Den sov a dravců. Potřebné prostory nám opět poskytl základní škola na Havlíčkově ulici. Bez ukázky živých dravců si dnes tuto akci nedovedeme představit. S tím se, jako každý rok, vypořádala Věra Malátková z České Třebové. U jejich stolků s živými exempláři bylo stále plno a poutavé vyprávění o jejich svěřencích zaujalo každého.

O výskytu kulíška nejmenšího na Žďársku promluvil Jaromír Čejka ze Správy CHKO Žďárské vrchy. Ivan Kunstmüller promítl na videu nová pozorování výskytu motáka lužního na Vysočině. Zlatým hřebem přednášek byl desetiletý Martin Štěrba z Humpolce s přednáškou o puštíku obecném. Když na závěr předvedl ukázky hlasu puštíka, sýčka a poštolky, které uměl věrně napodobit, byli posluchači uneseni. Pavel Koubek z AOPK Havl. Brod dovezl několik budek pro sovy a přidal nejnovější poznatky o jejich instalování a ochranně mláďat před predátory. Závěr Dne sov a dravců patřil akci Falco, kde jsem krátce informoval posluchače o úspěšném vyhníždění sokola stěhovavého v CHKO Broumovsko. Dne sov a dravců se zúčastnilo asi 80 lidí a považujeme jej za úspěšný.

Miloslav BARTOŠ

Evropský festival ptactva 2003

Festival ptactva proběhl vloni o víkendu 4.-5. října. Z celoevropského pohledu se jednalo o neúspěšnější festival za dobu jeho konání. Ve 30 zemích Evropy se na 870 akcích sešlo přes 76 000 milovníků ptactva a společně pozorovali 1,25 milionu ptáků. V České republice se konalo celkem 51 akcí, na nichž se sešlo celkem 1 388 účastníků, kteří společně sledovali téměř 110 000 ptačích jedinců. V ČR byly nejpočetnější druhy stejně jako v celé Evropě: pěnkava obecná, špaček obecný a kachna divoká.

I my jsme v rámci festivalu pořádali vycházku do okolí Jihlavy (Bradelské rybníky). Celkem jsem pozorovali 31 druhů ptáků. Mezi 10 nejpočetnějšími byly špaček obecný, holub hřivnáč, holub domácí, drozd kvíčala, vrabec polní, kachna divoká, pěnkava obecná, labuť velká, hrdlička zahradní a strnad obecný. Z chráněných druhů jsme pozorovali potápku malou a vlaštovku obecnou. Největší rozpětí křídel nám tentokrát ukázaly volavky popelavé.

Všechny zájemce zveme na taktéž již tradiční vycházku v rámci Vítání ptačího zpěvu v neděli 2. května. Letos se vypravíme do okolí Pávova na rybníky Pávovský, Dubový a Široký s návratem přes Lesnov (cca 5 km). Sraz je v 8 hodin na parkovišti ATC Pávov.

Vojtěch KODET

Z lednových pozorování

Zdálo by se, že v lednu je pozorování v přírodě chudé. Je to opravdu tak? S nrukem, batohem a bushnellem 10x50 míříme k Helenínu. U bývalé pilnikárny pátrám v říčních vlnách – a je tam! Osamělý skorec poskakuje po kameni, vtom hup, je pod hladinou. Brzy je zase nad vodou, kamera vrčí. Na pravém břehu jsou ve sněhu stopy, které končí ve vodě. Vydra. V koruně javoru Honzík objevuje dravce, no jasně, poštolku. Jsme docela blízko, ale nevíš si nás. Pak se zvedne a přelétne na plechový komín pilnikárny. V dobré náladě jdeme dál, Honzík s asi metrovým rampouchem, který z nízké tovární střechy ulomil („to bude Denisa koukat“). V keřích před městskou ČOVkou ptáček s oranžovým bříškem, červenka. Helenínská skála je nápadná lišejníky.

Největší zážitek však čeká pod skálou. Stojíme na mostě proti skále, Honzík položil rampouch. Hejno kachen k nám zamíří v domnění, že máme krmení. Nemáme. Volavka! Křičí Honzík. Pták stojí na jedné noze ve stoické poloze. Otočím se po toku řeky. Naproti nám letí modrozelený skvost. Lednáček! Pro změnu já, zbytečně silně, křičím na vnuka. Stihačkovým letem podletí most a pokračuje k městu. Ještě chvíli vnímám setkání s tím, kvůli němuž jsme sem vyrazili. A to ještě nad lesem odlétají dva dravci, ale nestíháme. Asi poštolky. Paráda. A teď můžeme jít ke Kačabům na pivo a kofolu...

Karel HOLUB

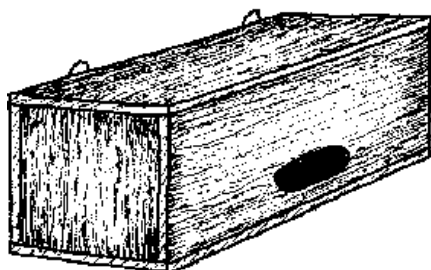
Pták roku 2004 – rorýs obecný

Rorýsi se k nám každoročně vrací hnízdit a přestože se nezdrží dlouho, jejich křiku a akrobatických výkonů si snad nelze nevšimnout. Moderní doba jim však chystá různé nástrahy, opravují se staré budovy, zateplují se panelové domy. Při těchto úpravách mnohdy dochází k rušení rorýsů na hnízdě a nezřídka jim je hnízdění do budoucna zcela znemožněno. A nemusí to být vždy úmyslné, k ničení hnízd dochází často z pouhé neznalosti.

Rorýsům můžeme pomoci i vyvěšováním budek. Přestože rorýsi mohou obsazovat budky určené pro jiné druhy ptáků, zejména tzv. špačníky, je lepší zhotovit pro ně „na míru“ vyrobený typ budky. Tento typ se od ostatních liší především tvarem vletového otvoru - je oválný nebo obdélníkový. Umístění vletového otvoru se u různých autorů liší. Zajímavé je řešení našeho člena Pavla Hobzy (2003), který rozdělil budku na 2 části domnívaje se, že by v ní mohly zahnízdít 2 páry. V takto zhotovené budce, již 3. rokem úspěšně rorýsi vyhníždili, avšak vždy 1 pár, který jednu část využívá k hnízdění a druhou dospělí ptáci k odpočinku. Budky pro rorýse vyvěšujeme co nejvýše, nejlépe pod střechy budov. Pavlovi ale hnízdí už ve výšce 6 metrů. Budku je vhodné zasunout dál od okraje střechy (Pavlovi se osvědčilo 15 až 18 cm), aby byl vletový otvor chráněn před deštěm, větrem, přímým sluncem a predátory. Pod vletovým otvorem nechal Pavel přečnívat spodní prkno, aby se rorýsům lépe přistávalo. Záleží však na umístění budky, neboť se snazším přistáváním ptáků, mohou do budky snadněji vniknout i predátoři.

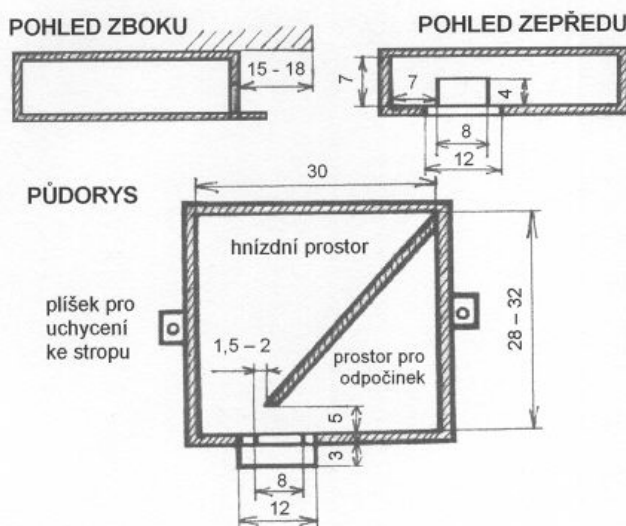
Obr. 1:

Hnízdní budka pro rorýse podle Bolunda (1987)

Obr. 2:

Hnízdní budka pro rorýse podle P. Hobzy (2003)

Tabulka: Rozměry budky pro rorýse (všechny rozměry jsou v cm)

A: výška dutiny (vnitřní rozměr), **B:** šířka dutiny (vnitřní rozměr), **C:** hloubka dutiny (vnitřní rozměr),
D: výška vletového otvoru, **E:** šířka vletového otvoru, **F:** výška otvoru nad dnem budky (vnitřní rozměr)

Typ dle:	A	B	C	D	E	F
Bolunda (1987)	15	32	19	3,2	6,7	3
Tichého (1988)	15	40	15	3-4	6-8	4
Hobzy (2003)	7	30	28-32	4	8	0

Zapojte se do akce Falco 2004

Akce Falco patří mezi nejznámější akce na ochranu dravých ptáků u nás. Jejím cílem je uhlídat hnízda vzácných dravců, především sokolů a rarohů, před rušením neukázněnými návštěvníky přírody a horolezci. Z neznalosti či lhostejnosti může dojít k vyplašení rodičovského páru a opuštění vajíček či mlád'at. Stále je však nutné hnízda hlídat i před možným vykradením mlád'at či vajec.

Akce probíhají na různých místech ČR i Slovenska nepřetržitě od roku 1990 a za tuto dobu se podařilo uhlídat několik stům dobrovolných strážců celkem 43 mlád'at rarohů velkých, 22 mlád'at sokolů stěhovavých a 20 mlád'at orlů královských. Bylo zaznamenáno několik pokusů o vykradení, ale žádné ze střežených hnízd díky bdělosti strážců vykradeno nebylo. V roce 2003 zasahovali strážci i ve 120-ti případech proti neukázněným horolezcům. Kteří mohli vyplašit rodičovský pár na hnízdě ve skalní stěně.

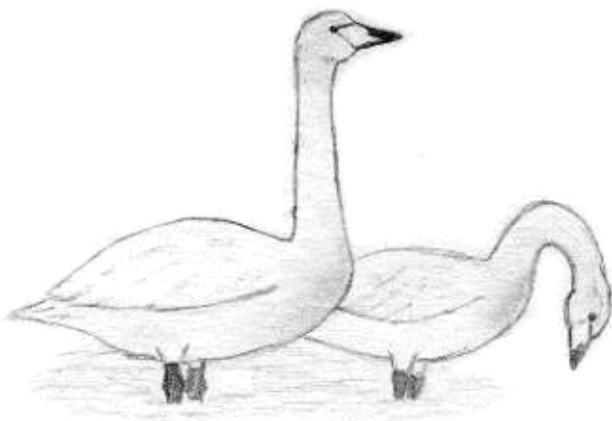
Akce Falco pokračuje pod koordinací Klubu ochrany dravců a sov při sdružení Děti Země i v letošním roce. Nelze ji však realizovat bez pomoci desítek dobrovolných strážců. Chtěli bychom požádat o pomoc i Vás. Hlídá se v týdenních turnusech, 24 hodin denně, za každého počasí. Strážní skupiny o počtu 4 až 6 lidí jsou ubytovány v základním táboře (chata, stan, přívěs) a po instruktáži se střídají při zajištění ostrahy hnízda.

V případě, že se nám, ale především dravcům, rozhodnete pomoci, kontaktujte koordinátora náboru strážců: Ivo Páral, Holubice 158, 683 51, tel.: 605468263, e-mail: akcefalco@email.cz, u nějž se můžete již dnes přihlásit. Více informací naleznete na <http://kodas.detizeme.cz>.

*Pavel KOUBEK
KODAS DZ*

Za ptáky na Nové mlýny

V sobotu 13. února jsem se společně s Miloslavem Jonášem vydal pozorovat ptactvo na Novomlýnských nádržích. Brzy ráno jsme vyrazili vlakem do Brna a odtud do Popic vzdálených asi 2 km od nádrží. Hned po příchodu nás vítal zpěv skřivanů polních a hlasité kejhání tisíce husí na Věstonické nádrži. V největším počtu zde byly zastoupeny husy běločelé, dále velké a sem tam se objevila husa polní. Na husy občas naletovali orlí mořští, kterých jsme zde napočítali třináct. Někdy se orlovi podařilo ulovit rybu a to už na něj doráželi dotěrní racci stříbřítí a bělohlaví. Nad hlavami nám létali racci bouřní a kormoráni velcí. Bylo zde i velké množství kachen, např. desítky morčáků velkých a poláků velkých, dále byli k vidění nádherně zbarvení morčáci bílí a hoholi severní.

V úterý, když jsem se sem vydal znovu, jsem měl možnost pozorovat také samce ostralky štíhlé a pár čírek obecných. Podél ostrovů uprostřed nádrže neúnavně lovily volavky bílé a popelavé, dokonce jsem pozoroval i bekasínu otavní. Bezesporu nejzajímavějším druhem, který jsme viděli, byly dvě labutě zpěvné pasoucí se na poli nedaleko Dolních Věstonic. Labutě se nám podařilo natočit na kameru z cca 30-ti metrů. Určitě se sem vyplatí jet, všem to vřele doporučuji.

Filip HRUŠKA

Setkání klubu na ochranu dravců a sov v České Třebové

Ve dnech 23. až 25. ledna t.r. proběhlo v České Třebové setkání KODASu. Toto setkání probíhá jednou za rok, vždy začátkem roku. Na setkání jsem jel, jako člen tohoto klubu, společně s Karlem Holubem a Filipem Hruškou. Jednání jsme se zúčastnili jen v sobotu 24.1.

Dopoledne proběhlo tzv. „Povídání o klubu“ – co se událo loni, návrhy akcí na letošek, upřesnění termínů akcí. Odpoledně jsme se zúčastnili velice pěkné a poučné udělané výstavy, pořádané místní ZO ČSOP společně se záchranou stanicí handicapovaných živočichů Vendolí (okr. Svitavy). Další jednání klubu probíhalo ještě večer, ale na toto jsme se již omluvili a mrazivým večerem odjeli k domovu.

Miloslav BARTOŠ

MAPOVÁNÍ

rubrika sekce Mapování přírody

Správní řízení

1. Úpravy horního toku Želetavky

Správní řízení ve věci tzv. „opravy“ toku Želetavky bylo zahájeno v prosinci loňského roku. Jedná se o „opravu“ toku, spočívající v odtěžení nánosů a uložení sedimentu do břehových nátrží v korytě a na břehy. Dále mají být sanovány nátrže a doplněno opevnění koryta. Z koryta by měly být odstraněny veškeré keře a keřové vrby. Celková délka dotčeného toku je cca 3,5 km (úsek toku mezi Brázdovým mlýnem a obcí Radkovice na JV Telečska). *Dne 12. ledna t.r. jsme provedli zhodnocení situace přímo v terénu a poté jsme zaslali úřadu následující stanovisko:*

ČSOP Jihlava nesouhlasí s provedením opravy toku Želetavky v navrhovaném rozsahu. Menší úpravy koryta připadají v úvahu pouze v cca 0,5 kilometrovém úseku pod vrchem Strážnice (tj. v úseku cca 1 km V od kostela v Knínicích až 1,2 km JV od kostela v Knínicích). Zde bylo koryto toku v minulosti upraveno, ale je zřetelná tendence k návratu do přirozenějšího stavu.

Želetavka má v předmětném úseku významnou ekologicko-stabilizační funkci a jakékoliv zásahy do jejího ekosystému by mohly mít velmi negativní vliv nejen na vlastní tok, ale také na okolní krajinu. Zvláště je nutné zohlednit fakt, že se jedná o zásah na horním toku, který negativně poproudově ovlivňuje celý říční ekosystém.

Naprosto nepřijatelné jsou jakékoliv zásahy v úseku Brázdův mlýn až rybník U Mašků. Želetavka zde má výrazně přirozený charakter toku s četnými meandry a odstavenými rameny. Na zbylé části toku, vyjma 500 m úseku pod Strážnicí (viz výše), je tok v polopřirozeném až přirozeném stavu a jakékoliv zásahy typu regulací a úprav toku zde nejsou přijatelné. Téměř v celém dotčeném úseku toku jsou zachovalé bylinné a stromové břehové porosty (zejména vrby a olše) s epifytickými nárosty.

Meandrující Želetavka mezi Brázdovým mlýnem a nádrží U Mašků. Foto J. Maštera

Regulací toku by se výrazně zrychlil průtok vody korytem a přispělo by to ke zvýšení záplavového efektu, zejména dále po proudu. Meandrující tok s břehovými porosty a přilehlými nivními loukami výrazně zpomaluje postup případné povodňové vlny. Toto velmi zpochybňuje odůvodnění projektantů předmětných úprav, kteří tzv. opravy toku odůvodňují tím, že úprava koryta je nezbytná z důvodu ochrany pozemků a staveb před záplavami. Na budovách a stavbách zjištěných na dotčeném úseku Želetavky (tj. Brázdův mlýn, Maškův mlýn, Kyprův mlýn, malá vodárenská budova a odstavená maringotka) pravděpodobně záplavová vlna nemůže napáchat téměř žádné škody. Brázdův a Kyprův mlýn jsou situovány v poměrně dostatečné výšce nad hladinou toku, Maškův mlýn je chráněn nádrží U Mašků, která může včasným odpouštěním reagovat na zvýšený průtok vody. Malá vodárenská budova, stojící v nivě a odstavená maringotka mohou být jako jediné dotčené záplavovou vlnou. Z toho vyplývá, že větší újmy na lidských obydlích ani ohrožení lidských životů by Želetavka neměla způsobovat.

Co se týká záplavy pozemků přiléhajících k toku, pak většina z nich jsou podmáčené zarůstající louky, které nemají velké zemědělské využití. Několik obhospodařovaných luk bude samozřejmě Želetavkou periodicky zaplavováno. Je ale určitě přijatelnější, když se říčka rozlije na louce, než když po regulaci protěče tímto úsekem bez rozlivu a dále po proudu způsobí rozliv většího charakteru, který může také ohrozit lidská stavení.

Na závěr, spíše než úpravu předmětného toku, doporučujeme zajištění jeho ochrany. Zejména jde o úsek od Brázdova mlýna po začátek upravené části toku u Strážnice. Doporučeným managementem území by bylo hlavně pravidelné kosení nivních luk a neprovádění žádných úprav toku. Ještě by ale bylo nutné zde provést alespoň základní biologický průzkum, aby byly známy organismy, které se zde vyskytují a tomu také přizpůsobit zásahy do říčního ekosystému. *Toto správní řízení bylo prozatím přerušeno.*

2. Udělení výjimky pro použití závadných látek na rybnících Rybářství Telč

V rámci třech správních řízení je řešeno udělení výjimky k použití látek škodlivých vodám na celkem 24 rybnících správního obvodu Telč a na 28 správního obvodu Jihlavy. Pro informaci zde uvádím látky, které rybářství hodlá použít (a také již používá) ke zvýšení úživnosti rybníků. Jde o ledek amoniovápenatý, močovinu, NPK I, superfosfát, hyperfosfát, chlévskou mrvu, kejdu, kompost, mletý vápenec, pálené vápno a chlorové vápno.

V našich stanoviscích, týkajících se rybníků na Telečsku, jsme nesouhlasili s použitím závadných látek na 11-ti cenných rybnících, tj. na rybnících Šilhan, Prokop, Zvolenovický, Husinec, Mrzatec dolní, Mrzatec horní, Olešský, Pilný, Ulišť velká, Krasonický a U Šmahlů. Na dalších 10-ti rybnících jsme doporučili před vydáním konečného rozhodnutí provést biologický průzkum. S hnojením jsme souhlasili pouze na třech rybnících, které nejsou příliš ochrannářsky cenné. Ve většině z řešených rybníků by použitím uvede-
ných látek mohlo dojít k jejich nevratnému zničení, ať už zvýšením množství živin, změnou pH či přímou likvidací ekologicky významných organismů. Například použití kejdy je dle AOPK zakázáno u průtočných rybníků, kterými jsou téměř všechny. K rybníkům na Jihlavsku podala odborné stanovisko AOPK Havl. Brod, ve kterém nedoporučila bez provedení biologického hodnocení povolení výjimky na žádném z dotčených rybníků. Do skupiny nejcennějších rybníků, na nichž není vůbec vhodné doporučit výjimku, zařadila rybníky Broum, Jezírko, Lovětínský, Okrouhlice, Stonařovský, Býkovecký a Zákotský horní.

3. Oprava meliorační strouhy na okraji PR Bažantka

Oznámení o zahájení tohoto správního řízení nám bylo doručeno 30. prosince. V našem stanovisku jsme nesouhlasili s vyčištěním koryta v přírodní rezervaci Bažantka a jeho ochranném pásmu. Jedná se o nesystémové řešení daného problému, který se bude za cca 10 let opakovat. Ukládáním a hromaděním deponií podél koryta bude neustále docházet k nežádoucím změnám v území. Tyto změny nepochybně budou mít vliv na zdejší cenná společenstva i chráněné druhy a ohrozí předmět ochrany této rezervace.

Mokřady jsou naším nejcennějším biotopem. V minulosti byla většina z nich odvodněna a zbylé ostrůvky mokřadů již nedostačují k uchování biologické rozmanitosti, které tyto lokality v našem regionu představovaly. Většina mokřadních druhů rostlin i živočichů je zařazena do červených seznamů, jedná se o ohrožené druhy, které je třeba chránit. Jedním ze základních kroků, které by měly vést k ochraně mokřadních druhů je nezmenšovat rozlohu mokřadů, ale naopak snažit se ji zvětšit. Odvodnění rašelinných luk v minulosti v okolí PR Rašeliniště Bažantka považujeme za nežádoucí. Jejich zpětné zamokření v ochranném pásmu rezervace by mělo být jedním ze základních principů ochrany zbylého fragmentu. Ochranné pásmo má tvořit pozvolný přechod do okolní krajiny. Jakékoliv razantní zásahy na hranici mezi rezervací a jejím ochranným pásmem jsou v rozporu s podmínkami ochrany přírodní rezervace. Zásahy obdobného typu lze tolerovat na hranici mezi ochranným pásmem a okolní krajinou. Negativní vliv 60 cm hlubokého koryta na hydrologické poměry rašeliniště může být drastický.

Součástí stanoviska je také návrh řešení dané problematiky. Domníváme se, že řešením je sběrný kanál, do kterého bude vyúřťovat stávající drenážní systém, vybudovaný na hranici louky a pole, tedy na hranici ochranného pásma a pole (ochranné pásmo po celé šířce 50 metrů by měly tvořit louky a nikoli orná půda, jak tomu v některých místech je). Tím odpadne kolize s ukládáním sedimentu, který tak bude možno ukládat přímo zpět na pole.

Krajský úřad vydal rozhodnutí, ve kterém povoluje vyčištění drenážního koryta na hranici PR Bažantka za splnění několika podmínek (např. že vytěžený materiál bude odvezen). Proti tomuto rozhodnutí jsme podali odvolání, ve kterém upozorňujeme na nedostatky schváleného řešení. Jeho součástí je také fotodokumentace, pořízená při terénním průzkumu lokality 7. února t.r. Při průzkumu bylo také zjištěno, že výkopové práce zde již byly zahájeny, ačkoliv rozhodnutí ještě nenabývalo právní moci.

Nové památné stromy na Jihlavsku

Od října do února bylo Magistrátem města Jihlavy vyhlášeno šest nových památných stromů a vyhlášení čtyř dalších (Lípy nad Rančářovem) se připravuje.

Lípy v Hojkově

Jedná se o dva dominantní exempláře na návsi obce Hojkov, které jsou dobrého vzrůstu, vynikají svým stářím a jejich zdravotní stav je uspokojivý. Tito dva jedinci tvoří rámec drobné sakrální stavbě, kříží z roku 1863. Údajně byly lípy vysazeny zároveň se vztyčením kříže.

Lípa u Smrčků

Dominantní strom, rostoucí na hraně svahu nad účelovou komunikací v severní části Ježené. Je pravidelného růstu, který vyniká svým stářím a dobrým zdravotním stavem. Jedná se o mohutný dvojkmen.

Dub u Domu zdraví

Jde o dominantní soliterní strom významných parametrů. Daný exemplář je jediný takových parametrů v dané lokalitě. Vyniká svou velikostí a dobrým zdravotním stavem. Strom má vysokou estetickou hodnotu a je významným prvkem zeleně v intravilánu města Jihlavy.

Zbinožské lípy

Dva exempláře pravidelného růstu se nacházejí v blízkosti usedlosti č.p. 10 ve Zbinohách. Vynikají svým stářím a dobrým zdravotním stavem.

Lípy nad Rančářovem

Jedná se o čtyři dominantní stromy významných parametrů. Dané exempláře rostou v zapojené skupině (tři vzrostlé stromy a jedno torzo), jsou vysazeny do tvaru čtverce, uprostřed kterého byla v minulosti drobná sakrální stavba – kříž.

Naše návrhy na VKP

V listopadu loňského roku byly navrženy dvě lokality v katastru obce Řehořov na významné krajinné prvky. Jde o řehořovskou požární nádrž a zatopenou silážní jámu v areálu místního zemědělského družstva.

Požární nádrž je významná zejména pro rozmnožování silně ohroženého čolka horského (*Triturus alpestris*), dále pak také pro ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*) a další druhy. Důležité je zachování současného nízkého stavu vodní hladiny, který obojživelníkům vyhovuje (pro čolky je přímo nutný k zachování jejich populace). Vzhledem k tomu, že se připravuje oprava celé nádrže, mohlo by dojít ke zničení tohoto významného biotopu obojživelníků.

V zatopené betonové silážní jámě se rozmnožuje nejvýznamnější populace ohrožené ropuchy zelené v rámci bývalého okresu Jihlava. Dále slouží tato lokalita pro rozmnožování ropuchy obecné (*Bufo bufo*), skokana hnědého (*Rana temporaria*) a v menší míře i pro čolka horského.

Z dalších rozhodnutí a oznámení úřadů ...

- V NPR Zhejral byl proveden managementový zásah do zarůstající části rašeliniště. Šlo o odstranění větší části odrůstajících náletových dřevin, prořezání křovin a odkácení části vzrostlejších olší (7 ks). Tento zásah byl nutný z důvodu zachování současného charakteru rašeliniště.
- Na základě naší výzvy ohledně nepovoleného zavážení mokřadní louky na Bedřichově provedli pracovníci jihlavského Magistrátu místní šetření. To potvrdilo, že dochází k nepovolené zavážce pozemku se zachovalou pcháčovou loukou, na niž je vázáno cenné společenstvo živočichů. Majiteli pozemku bylo uloženo odstranění navážky a uvedení pozemku do původního stavu.
- AOPK Havl. Brod vydala stanovisko k necitlivému odbahnění Dolního rybníka ve Větrném Jeníkově (vyhrnutí břehů, uložení sedimentu v litorálu rybníka). Konstatuje, že při odbahnění rybníka došlo z hlediska ochrany přírody k nevhodnému způsobu uložení zeminy do výtopy a tím k narušení a oslabení funkce významného krajinného prvku. Důsledky zásahu lze výrazně omezit šetrným odstraněním veškerého uloženého materiálu v zimním období tak, aby nedošlo k negativnímu ovlivnění biotopu zvláště chráněných druhů v době rozmnožování. Na rybníku a v jeho blízkosti se vyskytují chráněné ptáky, např. bekasina otavní, hýl rudý a moták pochop.

! HLEDÁ SE MLOK !

ČSOP Jihlava, sekce Mapování přírody, vyhlašuje pátrání po silně ohroženém mloku skvrnitém v bývalém okrese Jihlava (Jihlavsko a Telečsko).

Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) patří mezi ocasaté obojživelníky. Preferuje především vlhké listnaté až smíšené lesy na strmých svazích s přítomností kamenné sutě a rozkládající se dřevní a listovou hmotou. Nezbytnou podmínkou jeho existence jsou čisté potoky či prameniště nutné pro vývoj jeho larev. Za hlavní příčinu ústupu tohoto druhu (nejen) v okrese Jihlava považujeme nahrazení původních lesů monokulturou smrkových porostů, která je pro něj zcela nevhodná.

Velikost:

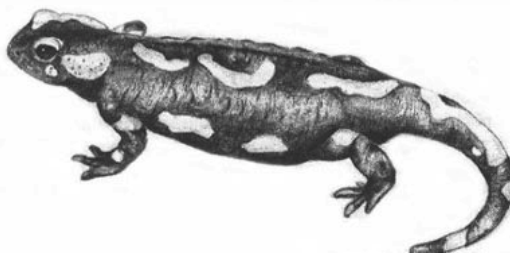
dospělí jedinci cca 15 až 25 cm

Zbarvení:

základní barva temně černě lesklá, s žlutými nebo žlutooranžovými skvrnami či pruhy

Larvy (v potocích!):

tmavě šedohnědé s mramorováním

Mlok se podle dostupných záznamů na našem okrese vyskytoval ještě v polovině 80. let na celkem třech lokalitách (Dolní Cerekev, Henčov, Jirín). V současné době zde ani na jiných doposud navštívených příhodných lokalitách nebyl jeho výskyt potvrzen. Přesto předpokládáme, že by někde mohla stále existovat refugia jeho výskytu, především v místech s původními lesními společenstvy. K tomuto tvrzení nás vede i fakt, že se mlok v současné době zcela určitě vyskytuje v sousedních okresech Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou a Třebíč.

Protože není v silách několika lidí podrobný průzkum celého okresu, rozhodli jsme se požádat o pomoc veřejnost. Pokud někde v jihlavském okrese naleznete mloka, kontaktujte prosím koordinátora této pátrací akce:

Jan Dvořák - Žižkova 87, 586 01 Jihlava, e-mail: akce.mlok@centrum.cz, t. 567312524

Ve svém hlášení o nález mloka uveďte prosím co nejpodrobnější popis nalezeného zvířete, počet zjištěných jedinců, co nejlepší popis místa nález (katastr, bližší lokalizace), jestli byl nalezený jedinec (jedinci) živý či mrtvý, příp. jestli jste pořídili fotodokumentaci mloka či jím obývané lokality, a v neposlední řadě jméno a kontakt (!) na pozorovatele. Protože vyžadujeme takovéto podrobné informace, byli bychom rádi, kdybyste nám svoje zprávy zaslali spíše prostřednictvím mailů a dopisů, než po telefonu. Na koordinátora této akce se můžete také obracet s jakýmkoliv věcnými dotazy.

Po oznámení Vašeho pozorování bude provedeno místní šetření a když bude výskyt mloka potvrzen, nálezce obdrží hodnotnou **věcnou odměnu**. Pokud bude více nálezců ze stejné lokality, odměnu obdrží pouze první nálezce.

Upozorňujeme, že mlok skvrnitý je zvláště chráněným druhem a proto ho nelze odchyťovat ani s ním nebo s jeho larvami jakkoli manipulovat (manipulovat s tímto druhem může pouze osoba s platnou výjimkou z MŽP, v tomto případě je to jeden z autorů tohoto článku)!

Těšíme se na Vaši spolupráci.

Jan DVOŘÁK & Jaromír MAŠTERA

Odbahňování Hosovských rybníčků

Při terénním průzkumu dne 7. 2. 2004 zjistili členové naší organizace probíhající úpravy na soustavě tří menších rybníčků na jihozápadním okraji obce Hosov. Horní rybník byl zcela vybagrován, bahno a půda vyhrnuty kolem celého rybníka. Břehové porosty byly z valné části vykáceny. Horní polovina spodního rybníka byla vybagrována, bahno vyhrnuto vysoce do břehů. Stromy byly z této poloviny rybníka vykáceny. Prostřední rybník byl zatím ušetřen jakýchkoli zásahů, ale protože byl zcela vypuštěn, dalo se předpokládat, že bude také odbahňován.

Jelikož se jednalo o zásah do biotopu zvláště chráněných druhů obojživelníků (který může mít i velmi negativní dopady), zaslali jsme na Magistrát města Jihlavy žádost (s fotodokumentací) o prošetření, zda se jednalo o úředně povolený zásah. Naše organizace žádné oznámení nebo rozhodnutí v této věci neobdržela, tudíž jsme zásah považovali za nelegální. Požádali jsme také úřad o provedení potřebných opatření, které povedou k nápravě současné situace, tj.

1. Alespoň částečnou obnovu břehových dřevinných porostů, důležitých zejména pro rosničku zelenou.
2. Zachování dosavadního extenzivního způsobu hospodaření s chovem plůdku mníka jednovouseho nebo jiných druhů ryb a s vyloučením hnojení či jiných zásahů do chemismu vody. Nepřípustný by byl chov větších ryb, zejména dravých, a také vysoká rybí obsádka.
3. Odstranění (nebo alespoň zarovnání) sedimentu vytěženého z rybníčků a uloženého na břehy a louky v okolí nádrží. V případě, že bude tento materiál využit ke zpevnění hráze, pak jeho odstranění není nutné.

V rybnících byli v předchozích letech námi zjištěny následující druhy obojživelníků (nejvýznamnější je dle počtu pozorovaných jedinců horní rybník-nejblíže k obci): blatnice skvrnitá, skokan krátkonohý, skokan zelený, rosnička zelená, kuňka obecná a ropucha obecná.

Na základě našeho podání zahájil Magistrát správní řízení ohledně uložení nápravných opatření ve věci předem neoznamovaného a nepovoleného odbahňování těchto tří rybníčků. Samozřejmě jsme se do tohoto správního řízení přihlásili a znovu jsme uvedli naše argumenty (viz výše).

SALAMANDRA

ZELEŇ

rubrika sekce Ochrana zeleně a krajinného rázu

Doupné stromy budou evidovány

Doupné stromy slouží jako úkryt a hnízdiště mnohých druhů živočichů, z nichž především ptáci a netopýři zajišťují přirozenou a biologickou ochranu lesa. Doupné stromy dále přispívají k zachování rozmanitosti živočišných druhů v lesních společenstvech.

Kolem 30-ti druhů ptáků je přímo vázáno na dutiny a polodutiny, z tohoto množství, podle seznamu zvláště chráněných druhů živočichů, spadá devět do kategorie silně ohrožených (např. kulíšek nejmenší, sýc rousný, holub doupňák, datlík tříprstý, krutihlav obecný) a dva do kategorie ohrožených (strakapoud prostřední a lejssek šedý). V neposlední řadě jsou na doupné stromy vázány další druhy živočichů.

Na základě několikaletého mapování doupných stromů z hlediska hnízdních příležitostí jsme požádali organizace Lesy České republiky a Správu městských lesů v Jihlavě o spolupráci. Dohodli jsme se, že doupné stromy budou evidovány a značeny, aby nedocházelo k jejich odstranění při probírkách a těžbách. Pouze v případě, že by doupné stromy svým havarijním stavem ohrožovaly zdraví a životy kolemjdoucích u frekventovaných cest, nebo pokud by hrozilo poškození nové výsadby, budou tyto stromy odstraněny.

Za vstřícný přístup děkujeme pracovníkům Lesů České republiky a Správě městských lesů v Jihlavě a těšíme se na další spolupráci.

Daniel STEJSKAL

MOPíci

rubrika Mladých ochránců přírody

Mladí bodovali

Jako každoročně jsme uspořádali v říjnu minulého roku ve spolupráci s Magistrátem města Jihlavy a ZŠ Havlíčkova přírodovědně-ochranářskou soutěž pro děti ZŠ, nazvanou tentokrát „Jihlavský lístek“. Na start nastoupilo 54 soutěžících ze ZŠ Březinova, Demlova, Havlíčkova, Nad Plovárnou, Rošického, ze ZŠ v Polné a Velkém Beranově a Gymnázia Jihlava.

Na dvacet pět otázek a pět exponátů formou testu měly děti dostatek času. Přítomen byl i reportér z deníku Vysočina. Naši „mopíci“ (kroužek mladých ochránců přírody) hájící barvy svých škol skončili na předních místech ! Posuďte sami:

1. Petr Touš (MOP - ZŠ Demlova), **2.-4.** Tomáš Kněžíček (MOP - ZŠ Rošického), Tomáš Valík (MOP – ZŠ Rošického), Oldřich Staněk (ZŠ TGM), **5.-7.** Lada Slézová (MOP - ZŠ TGM), Martin Kourek (ZŠ TGM), Petr Šandera (ZŠ Havlíčkova), **8.-9.** Robert Hruška (MOP – ZŠ Rošického), Kateřina Francová (ZŠ T.G.M.) a **10.** Luboš Brabenec (Gymnázium Jihlava).

Většina dětí si odnesla pěkné knihy a cédečka, věnované Magistrátem, na ostatní zbyly alespoň propagační materiály. Náš dík patří i paním učitelkám, které děti přivedly a obětavě počítaly výsledky, za podporu potom Magistrátu a za vstřícný přístup základní škole Havlíčkova. Soutěž přispěla k rozšíření znalostí a upevnění vztahu dětí k přírodě, který je obohacuje a přináší radostné zážitky v jednostranně zaměřeném digitálním světě.

MOPíci se drží

Kroužek našich mladých ochránců přírody si vede úspěšně v celostátní soutěži ČSOP nazvané „Stříbrná nit“. Plní různé úkoly této soutěže a podařilo se mu probojovat se ze sedmého místa na druhé! Největší podíl na tomto úspěchu má jeden z vedoucích kroužku, Petr Touš, kdysi vítěz biologické olympiády, dlouholetý ochránář-praktik s všestranným zaměřením a mnoha nápady.

V současné době chlupci plnili úlohu, zabývající se přírodními a lidskými výtvoři v pravěku a středověku. Kresba keltského bojovníka, či keltského pohřebiště, rotundy na Řípu, modely zbraní a archeologických nálezů, trilobiti , bizoni a pravěcí ještěři, vyřezaní ze dřeva, to vše (za pomoci uměleckého truhláře a kreslíře Dana Stejskala) vyšlo z jejich rukou a putuje do soutěže. Našli i významného předka, jak zněl další z úkolů. Byl to muž, který podle rodokmenu bojoval jako legionář v I. světové válce, zažil návrat domů přes Sibiř, ve druhé světové válce byl v koncentráku, díky tomu, že uměl několik řečí včetně romštiny přežil, a nakonec byl ředitelem Legiobanky. Několikrát jsme promítali diapozitivy s náměty ohrožených druhů ptáků, ryb, rostlin, chráněných území a další. Na konci schůzek hoši hrají různé hry, v nichž nechybí „soví kvarteto“ či oblíbená hra „na medvěda“.

V kroužku je dobrá parta, která má o přírodu zájem a připravuje se na květnové regionální kolo „Zlatého listu“ na Chaloupkách. Jen bychom potřebovali, aby se k nim přidali další nadšenci, aby kroužek byl opravdovou základnou mladých a vzdělaných ochránců přírody.

Karel HOLUB

Říčně kanálová

Já nejsem řeka. Kanálem dnes jsem.
Bez skorce, ledňáčka a jelce.
Pro odpady místo obzvlášť cenné,
od pobřežní zeleně osvobozené.
Spokojeně se valím korytem
územím, Avary dobytém.

Jarně žabí

Honem mamko, přestaň vařit.
Do rybníčku jdeme se pářit.
Přes silnici, přes celou,
Než nás auta rozmelou.

KAHO

PŘÍRODA MÉHO DĚTSTVÍ

Dětství s potápníky a chrousty

Předem se omlouvám: vím, že jsou mezi námi mnozí, kteří by mohli o přírodě svého dětství vyprávět mnohem zasvěceněji než já, leč pero jim nějak zamrzlo... Mé vzpomínky jsou spíš jen hrstka střípků z dob minulých. Coby jihlavské dítě jsem totiž v mladém věku své síly a pozornost věnoval více „čutané“, výletům na kole, atletice a poznávání vlastivědnému, historickému a literárnímu, a příroda do mne začala „vnikat“ až ve věku se nachylujícímu...

Kousek od domova jsem navštěvoval obecnou školu Komenského ve Fibichově ulici (tak krásně zachycenou ve Svěrákově filmu *Obecná škola*). Kamarádi bydleli o kus dál, v Telečské. Chodili jsme na blízký Koželužský potok, kde místo dnešní zahrádkářské kolonie byla rozlehlá louka s přepestrou florou a faunou. Biodiverzita jak vyšitá! V potoce jsme si nevšímali moc šídel, vážek, bruslařek a splešťulí, ale chytali jsme vírníky a potápníky a nosili je ve sklenicích domů. Zvláště velký potápník byl cenným úlovkem. Jarda říkal: „To nic není, ale Zdeněk, ten má sbírka motýlů a brouků!“ (ze staršího studenta Zdeňka se později „vyklubal“ dnes známý jihlavský ekolog, učitel, ochranář a myslivec MVDr. Zdeněk Kolář). Chytali jsme chrousty, kterých bylo vždy v létě plno, stavěli ze špejlí klece a krmili je listím. Dodnes cítím jejich nepřijemné lezení po ruce a slyším jejich vířivý let...

Jednou probíhal výlov Vodárenských rybníků. Přišli jsme již po výlovu, kolem rybníka byly pohozené drobné rybky. Na dně však byla spousta raků. Plný kbelík jsme jich tehdy donesli ke kamarádovi, jehož otec byl veterinář. U nich nám je uvařili. Seděli jsme na zahradě a vycucávali chutná červená klepítka. Až po mnoha letech mi došlo, že to vlastně byla vzácná hostina... Do šesté třídy jsem chodil na školu T.G.M. v Žižkově ulici. Tam jsem poznal vyšší úroveň, než měla naše předchozí škola na okraji města. Brzy po nástupu, ještě v září, o jedné velké přestávce, jsme utíkali na hřiště zahrát si kopanou. Protože bylo po dešti, hřiště bylo samé bláto. Po zazvonění v hodině přírodopisu zvolal pan učitel Kopecký: „Tak kdo mazel venku boty, k tabuli!“ O prvocích a láčkovcích toho nikdo z nás moc nevěděl. Takže, skoro všichni za pět, a příště se přihlásit. V další hodině zaznívaly známky úplně opačné. Pamatuji si také že kdo se naučil jednu obrázkovou tabuli hub, dostal za jedna. Tehdy jsem si známku z přírodopisu značně vylepšil...

Na přírodu svého dětství jsem si vzpomněl, když jsme putovali po Poloninách Zakarpatské Ukrajiny s jejich neuvěřitelnou krásou a biodiverzitou. Měli jsme také panensky krásnou přírodu. Měla však, a má dosud, mnoho nepřátel. Hlavně těch zabezděných...

Karel HOLUB

(autor je dlouholetý aktivní ochránce přírody a bývalý úředník)

A co člověk?

Trilobiti

už to mají za sebou.

Brontosauři, mamuti,

tygři šavlozubí

už to mají za sebou.

Vakovlci, korouni bezzubí,

zebry kvaga,

papoušci kalifornští

už to mají za sebou.

A sloni, antilopy,

bobři i zajáci

už v tom jedou.

Velryby, malé ryby,

raci kameňáci,

mlži a plži

už v tom jedou.

Orlí, sokolí

a žluťásci, bělásci

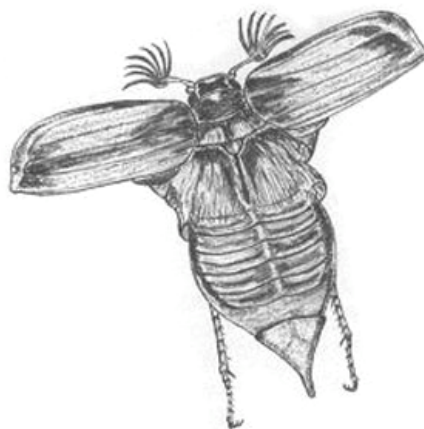
už v tom jedou.

A člověk?

Pozor!

Ted'

Štěpán BLAŽEK

RŮZNÉ

Skleníkový efekt a životní prostředí

(dokončení z minulého čísla)

4. Aerosoly antropogenního původu s obsahem síranů podstatnou mírou přispívají ke globálnímu ochlazení a mohou tedy účinky skleníkového efektu anulovat.
5. Ochlazení mají za následek i sopečné erupce, kterých bylo (a asi i bude) v historii Země početně a občas jsou i ohromného plošného rozsahu (tzv. trapový vulkanismus na plochách tisíců km²).
6. Analýza 27 000 teplotních profilů měřených v posledních 40 letech zaznamenal v rozporu se stávajícími modely statisticky významné ochlazení povrchu během zimy a podzimu v oblasti západního arktického oceánu.
7. Otázkou je i samotná přesnost měření teplot na 0,1 °C. Vždyť teplota je funkcí místa měření a i denní doby měření. Dlouhodobé trendy teplot měřených v různou denní dobu mohou být zcela odlišné.
8. Úroveň CO₂ se při přechodu z teplého období do poslední doby ledové několik prvních tisíc let nezměnila.
9. Dvakrát účinnějším skleníkovým plynem než CO₂ a všechny plyny dohromady jsou vodní páry. Zvětšením odparu vody ze světového oceánu tedy dosáhneme většího skleníkového efektu než produkcí antropogenních plynů. A věrohodný model globálního cyklu vody zatím nemáme.

Časový posun v posloupnosti jevů oteplení – nárůst oxidu uhličitého, uvedený v bodě 8 naznačuje, že by proces mohl probíhat i opačně. Nasvědčuje tomu i látková bilance uhlíku. Nemůže tedy mít globální oteplení za následek uvolnění CO₂ ze světového oceánu? Je přece známo, že se zvýšením teploty vody z ní plyny (kyslík, oxid uhličitý aj.) unikají. Tím se dostáváme k fenoménu, nazývanému v odborné literatuře CO₂ pumpa. Tento mechanismus představuje biogeochemickou výměnu mezi mořem a atmosférou. Mořské mikroorganismy váží vzdušný CO₂ do svých kalcitových schránek, které se pak usazují na dně moří a vytváří mocné polohy vápencových sedimentů. Díky tomuto odběru „nadbytečného“ oxidu uhličitého z atmosféry jsme dosud skleníkovému efektu nepodlehli. A pravděpodobně bychom nepodlehli ani teď, neboť jak ukazují výpočty, zvýšení kapacity oceánu o pouhé 1 % by snadno veškerou produkci antropogenních plynů vstřebalo.

Nadměrné zvýšení alkalinity oceánu má však zase za následek rozpouštění kalcitu v hlubších partiích za vzniku CO₂, jeho vynesení k hladině a zpětný únik CO₂ do atmosféry. Tato vzájemná výměna uhlíku mezi oceánem a atmosférou tedy představuje významný regulační prvek, usměrňující množství CO₂ v atmosféře v závislosti na vnějších podmínkách. Zdá se tedy, že daleko větší nebezpečí než samotné antropogenní skleníkové plyny představuje případné znečištění přibližné zóny oceánů, znamenající narušení chodu CO₂ pumpy.

Vidíte, že situace kolem skleníkového efektu není tak jednoznačná, jak je obvykle široké veřejnosti prezentováno. Je plná rozporů a protikladů a je tedy zřejmé, že na základě pouhé korelace mezi dvěma jevy nelze dělat žádné dalekosáhlé závěry. Abychom mohli objektivně posoudit vliv antropogenních plynů na globální oteplení, musíme nejdříve vytvořit věrohodný model klimatu bez jejich vlivu, konfrontovat ho se skutečným stavem a následně hledat příčiny případných odchylek skutečného stavu od modelu.

V průběhu geologické historie Země bylo zaznamenáno nejméně 22 dob ledových a 64 dob s výrazně chladnějším klimatem. Nikdo asi nebude pochybovat o tom, že hlavním faktorem určujícím tyto klimatické změny na Zemi je oslunění (insolace) zemského povrchu. Míra oslunění je proměnlivá a za příčinu jeho kolísání jsou všeobecně považovány tři zásadní jevy – excentricita dráhy Země kolem Slunce, změna náklonu zemské osy rotace a procese. Způsob výpočtu míry oslunění pro jednotlivé zeměpisné šířky byl na základě těchto jevů stanoven jugoslávským vědcem Milankovičem a po něm má tento mechanismus i název – Milankovičův cyklus. Ten však odráží změny s trváním řádově desítky až stovky tisíců let (doby ledové trvají cca 100 000 let, doby meziledové cca 20 000 let), úměrně dobám trvání těchto jevů. My však potřebujeme zjistit cykly kratší, probíhající v rozmezí desítek až tisíců let. Poslední výzkumy ukazují na téměř dokonalou shodu těchto změn ne s koncentrací CO₂ v atmosféře, ale s počtem slunečních skvrn, charakterizovaným tzv. Wolfovým číslem slunečních skvrn. Na pouhou shodu však nemůžeme jak jsme již viděli spoléhat. Tu musíme prověřit a vysvětlit. K tomu značnou mírou přispěla RNDr. I. Charvátová z Geofyzikálního ústavu ČSAV, která došla k pozoruhodným výsledkům. Analýzou pohybových charakteristik Slunce zjistila, že mezi pohybem Slunce a proměnlivostí sluneční aktivity, ovlivňující klima, existuje těsná souvislost. Vzájemná vazba mezi těmito dvěma jevy spočívá v odklonu dráhy středu Slunce od jeho těžiště. Příčinnou je gravitační působení planet naší soustavy, které lze charakterizovat dvěma základními stavy. Prvním je konjunkce Jupitera a Saturnu, kteří reprezentují 93% celkové hmoty všech planet soustavy. Za jejich gravitačního působení Slunce vykonává pohyb v „trojlístku“ (doba oběhu každé z křivek je 9,93 let) a časově koreluje s obdobím dlouhodobým maxim sluneční aktivity. Druhým je konfigurace, kdy je Slunce vystaveno působení ostatních planet. Tehdy je jeho pohyb (cca 12-letý cyklus) neuspořá-

daný, provázený obdobím dlouhodobých slunečních minim. Přechod z jednoho režimu do druhého se odehrává zhruba po 180 letech.

Porovnání těchto cyklů s naměřenými údaji ukázalo, že dlouhodobá minima přinášela malé doby ledové, zatímco dlouhodobá maxima znamenala klima sušší a teplejší. Současný nárůst teploty tomuto modelu plně odpovídá, vůbec celkově lze konstatovat až neuvěřitelnou souhru průběhu naměřených teplotních údajů se zjištěnými cykly slunečních skvrn a jejich periodami. Odchytky dráhy středu Slunce od jeho těžiště tedy představují dalších z řídících faktorů, určujících nepřímo klima na Zemi. Zajímavá je i další skutečnost, a to že vulkanická činnost je významně zvýšená v chaotických obdobích. Jupiter a Saturn tedy působí jako stabilizující prvky, stejně jako Měsíc stabilizuje svým gravitačním působením sklon zemské osy a brání tak extrémním výchylkám, v jejichž důsledku by život na Zemi zanikl. Nebylo by pak asi žádným překvapením zjištění, že interference makrocyclů a mikrocyclů povede k zásadním klimatickým změnám s celoplanetárním dopadem (kataklizmatům), odpovídajícím zavedeným rozhraním geologických er.

Jak je vidět, sluneční soustava představuje ucelený „živý“ systém, jehož jednotlivé prvky jsou vzájemně propojeny a výsledné jevy jsou odrazem jejich vzájemných interakcí. Totéž se pochopitelně týká i klimatu, které je determinováno, jak se ukazuje, v první řadě pohybovými charakteristikami těles naší sluneční soustavy. Vliv nárůstu množství antropogenních plynů v atmosféře se v tomto světel ukazuje jako silně nadhodnocený. Neznamená to však, že bychom tuto hrozbu měli zcela opomenout.

Miroslav ŽÁČEK

Víte, že :

- v listopadu loňského roku jsme vydali naši druhou publikaci? Jmenuje se „Chránili přírodu“ a sepsal ji člen výboru ČSOP Jihlava Karel Holub. Vyšla v nákladu 50 výtisků a obsahuje záznamy a vzpomínky ochránců přírody na začátky ochrany přírody na Jihlavsku a také přehled činnosti ochrannářských organizací se sídlem v Jihlavě působících v letech 1958 až 2000 (TIS, ČSOP, JOP).
- byl v únoru t.r. proveden dotisk příručky k mapování obojživelníků na Jihlavsku? Jeho realizace by nebyla možná bez finanční podpory z Fondu Vysočiny a Magistrátu města Jihlavy. 500 aktualizovaných výtisků bude během první poloviny roku 2004 zdarma distribuováno mezi širokou veřejnost v Jihlavě a dalších obcích v bývalém okrese Jihlava. Zájemci si o ní mohou psát na adresu naší organizace (viz str. 19 dole).
- 27. února bylo slavnostně otevřeno středisko Chaloupky po rozsáhlé rekonstrukci? Přítomni byli ministr životního prostředí Libor Ambrozek a hejtman kraje Vysočina František Dohnal.
- jsme provedli některé doplňky na našich internetových stránkách (csop-jihlava.euweb.cz)? Byl přidán regionální seznam chráněných, ohrožených a lokálně vzácnějších druhů rostlin a živočichů Jihlavska a Telečska, který bude průběžně aktualizován (k aktualizaci a doplňkům může přispět každý z Vás). Tento seznam obsahuje také mnoho fotografií vzácných druhů. Dále byl také přidán odkaz na novou publikaci Chránili přírodu a je možné si zde přečíst celý její text.
- v dubnu se opět uskuteční záchranné přenosy obojživelníků u Kamenice? V případě zájmu o zapojení se do této akce, zahrnující instalaci zábran, záchranné přenosy a odklizení zábran, kontaktujte vedoucího sekce Mapování přírody (J. Maštera – tel. 732877955, e-mail: jaromir.mastera@email.cz).
- vědci počítají, že v průběhu 21. století vodní srážky zintenzivní? Může dojít ke zvýšení výskytu záplav, ale i období sucha. Tyto jevy se nevyklučují a jsou součástí oběhu vody, v kterém je celá řada excesů, mezer. Nyní jde vše překotně rychle, takže ekosystémy nemají možnost – čas – se přizpůsobit, což vede nutně ke kolapsům. (podle nové revue „21. století“, č. 6/2004).

OKÉNKO DO HISTORIE

- v roce 1978 začala vycházet NIKA, nynější časopis pro ochranu přírody a ŽP, jako zpravodaj ochrannářské skupiny Taraxacum v tehdejší Svazu pro ochranu přírody a krajiny.
- 20. července 1988 přivezl do Prahy tehdejší úřadující předseda UNEPu Dr. Mustafa Tolba Českému svazu ochránců přírody cenu OSN „GLOBAL 500“ za jeho snahu v ochraně přírody.
- v únoru 1989 vyšlo stanovisko ekologické sekce čs. Biologické společnosti při ČSAV k tehdy kontroverzní vodní stavbě Gabčíkovo - Nagymarosh z pera Josefa Vavrouška. Tehdejší tiskový gigant Rudé právo (náklad 1 mil. výtisků) stanovisko neodborně „rozcupoval“, ale díky tomu se mnozí občané dozvěděli např. o existenci časopisu NIKA.

ČSOP Jihlava a styčné body s politikou

A opět je tu rok voleb. Každý z nás bude přemýšlet, kterého politika zaškrtnout ve „své“ straně, neboť ochránějí volí různé politické strany. Před čtyřmi lety oslovila naše organizace některé regionální politiky ohledně jejich programu týkajícího se životního prostředí a přírody. Také jsme upozorňovali na některé dílčí problémy v této oblasti. Jak vyhodnotit reakci politiků a jak vyhodnotit jejich práci?

Co se hodnocení reakce týče, základním měřítkem jistě je, zda se oslovený politik namáhal našemu občanskému sdružení vůbec odpovědět. Ochota komunikovat se očekává od každého politika v systému participativní demokracie. To ovšem neznamená, že naše ČSOP očekává shodu se všemi svými náhledy v předvolebních slibech. Některé výsledky však překvapily. Přiložená tabulka jednoduše uvádí, zda oslovený kandidát minulých voleb odpověděl či neodpověděl na korespondenci JOP/ČSOP Jihlava. Kandidáty do voleb letošních si však musíte doplnit sami.

V současnosti (v době uzávěrky tohoto čísla) neznáme ještě oficiální kandidátky jednotlivých stran pro krajské volby. Nemáme ani regionální programy týkající se ochrany a tvorby životního prostředí. Jistě však budou tyto informace brzy k dispozici. Pro úplnost dodáváme, že od začátku roku 2004 navštívili a rozmlouvali s ČSOP Jihlava dva političtí představitelé, jeden z místní Strany zelených (pan Vít Prchal) a jeden představitel ČSSD v Parlamentu (Ing. Jaromír Schling). Předpokládáme, že do času voleb budeme mít možnost dozvědět se programy i osobní názory z více směrů.

Co se práce regionálních politiků týče, její hodnocení je nad rámec této krátké zprávy. Zmíníme proto jen jedno dílčí téma. Návrh na vytvoření CHKO Javořická vrchovina, který byl v prvním textu Programu rozvoje kraje, byl nejprve změněn na z „CHKO“ zasahující do tří okresů na „přírodní park“ okresního rámce. Posléze byl úkol svěřen končícímu okresnímu úřadu. Okresní úřad přihlédl k menšinovému nesouhlasu (některé obecní úřady) a přírodní park nevyhlásil. Všichni ovšem víme, že forma ochrany „přírodním parkem“ má nesrovnatelně menší význam než vyhlášení „chráněné krajinné oblasti“. Přese vše zmíněné někteří z nás věří, že myšlenka CHKO Javořická vrchovina ještě neskončila.

Za Sekci občanské spolupráce ČSOP Jihlava

Jiří MORAVEC

Oslovení politici – Kandidáti krajských voleb v r. 2000 a jejich dosavadní komunikace s ČSOP Jihlava :

Kandidát v kraj. volbách r. 2000 oslovený JOP/ČSOP	Odpověděl či neodpověděl JOP/ČSOP Jihlava	Funkce v Kraji r. 2004	Kandidát r. 2004
ČSSD			
Pospíchal Petr	Jihlava	ANO	krajský zastupitel ?
Novotný Vladimír	Žďár/ S.	ANO	krajský zastupitel ?
Daněk Antonín	Humpolec	NE	krajský zastupitel ?
Svoboda Jiří	Hamry/S.	ANO	krajský zastupitel ?
Zelníček František	Jihlava	NE	- ?
Pacner Michael	Pelhřimov	NE	- ?
Ryšavý Zdeněk	Okříšky	ANO	- ?
ČSNS a NEZÁVISLÍ			
Laštovička Zdeněk	Jihlava	ANO	- ?
4-KOALICE			
Dohnal František	Jihlava	NE	hejtman, kr. zastupitel ?
Hermann Tomáš	H. Brod	NE	krajský radní, kr. zastupitel ?
Maslák Pavel	Třešť	NE	krajský zastupitel ?
Heřman Pavel	Třebíč	NE	- ?
Kodet Václav	M. Beranov	NE	krajský radní, kr. zastupitel ?
ODS			
Vystrčil Miloš	Třešť	NE	náměstek hejtmána, kr. zastupitel ?
Matějková Martina	H. Brod	ANO	krajský radní, kr. zastupitel ?
Šmíd Milan	Žirovnice	ANO	krajský zastupitel ?
Výborný Vratislav	Jihlava	ANO	krajský zastupitel ?
PROSPERITA VYSOČINY			
Matějka Zdeněk	Stařeč	ANO	- ?
NEZÁVISLÍ			
Černá Marie	Třebíč	ANO	náměstek hejtmána, kr. zastupitel ?
Kruntorád Jaroslav	H. Brod	NE	krajský zastupitel ?
Skočdopole Jindřich	Polná	ANO	krajský zastupitel ?
Lysý Vladimír	Třešť	ANO	- ?
Jírsa Zdeněk	D. Cerekev	ANO	- ?
Matula Jaroslav	Kostelec/J	NE	- ?

Výroční členská schůze 2003

V pátek 12. prosince se v klubovně jihlavské ZOO konala výroční členská schůze ČSOP Jihlava. Schůze zahájil a dále řídil předseda organizace Miloslav Bartoš.

Po úvodním slovu přišly na řadu zprávy o činnosti jednotlivých sekcí, které přednesli Vojta Kodet (Ochrana ptactva), Jaromír Maštera (Mapování přírody), Jiří Moravec (Ochrana zeleně a krajinného rázu) a Míla Bartoš (MOPíci). Poté přišla na řadu zpráva revizní komise a zpráva o hospodaření za uplynulý rok (Jiří Kurz). O personálních záležitostech informoval Pavel Hájek. Po přednesení návrhu činnosti a také návrhu rozpočtu na rok 2004, následovalo přijetí usnesení VČS, které zní: „VČS ČSOP Jihlava vyslechla a schválila zprávy jednotlivých sekcí, jakož i plány činnosti na rok 2004 a zprávu o stavu členské základny. Schválilo se též finanční hospodaření za rok 2003 a návrh rozpočtu na rok 2004. Hodláme se i nadále podílet na aktivní ochraně přírody a krajiny na Vysočině. Naším hlavním cílem je zachování přírodě blízkých lokalit, zlepšování jejich stavu a tím zabránit vyhynutí jakéhokoliv volně žijícího či rostoucího druhu na Jihlavsku.“

Na závěr večera vystoupil ornitolog Miroslav Čutka s videem o ptactvu Dunajské delty a poté byly odpromítány některé další videokazety o přírodě.

J.M.

Návštěva u senátora

Jak jistě víte, někteří členové naší organizace se stali registrovanými příznivci občanské společnosti Přátel přírody z Ústí nad Labem. V těchto dnech probíhají složitá jednání o výstavbě jezů na Labi. Jedná se o vodní díla, která mohou vyrůst na území CHKO České středohoří a Labské pískovce. Na těchto územích se vyskytuje velké množství vzácných živočichů a rostlin. Z kriticky ohrožených tu žije bobr evropský, ostralka štíhlá, a ze silně ohrožených mlok skvrnitý, ještěrka živorodá a ledňáček říční. Z chráněných rostlin můžeme uvést drobnokvět pobřežní, šachor hnědý a potočnici lékařskou. Byli jsme požádáni předsedou Přátel přírody, p. Páleníkem, o podporu v jejich jednání proti výstavbě jezů a proti návrhu zákona o vyloučení ochranných aktivit ze správních řízení, navrženém poslancem Schlingem.

Schůzka se senátorem Jehličkou byla domluvena po několika přeloženích na pondělí 19. ledna na 16 hodin. Tam jsem společně s Tondou Stejskalem dorazil. Byli jsme mile překvapeni srdečným přijetím u pana senátora. Ten nás hned zpočátku ujistil, že je s tímto problémem dobře seznámen a „Schlingův návrh v žádném případě nepodpoří“. Další jednání proběhla nad šálkem čaje a za vzpomínání na naší trampskou minulost na Vysočině.

Miloslav BARTOŠ

Diskuse s poslancem

Jako odezvu na článek poslance parlamentu ČR ing. Jaromíra Schlinga otiskli v Jihlavských listech naši odpověď. Pan poslanec poté přišel v pátek 6. února na naši členskou schůzi.

Stručně řečeno – panu poslanci jsme oponovali v tom, že za mrtvé na silnicích v důsledku nepostavených dálnic a obchvatů nemohou ochránci přírody, ale že jsou statisticky prokázány jiné příčiny nehod. A dále – omezování účasti veřejnosti a občanských sdružení ve správních řízeních u zákona č. 114/1992 Sb. a v připravovaných nových předpisech je v podstatě omezování demokracie. Pan poslanec mluvil o kverulantech, kteří se za ochránce přírody jen vydávají a záměrně blokují stavby (které jsou veřejným zájmem), o ekonomické výhodnosti jezů na Labi, o potřebě omezit pravomoc orgánů v ochraně životního prostředí a neponechávat rozhodování v důležitých věcech pouze na jediném úředníkovi, atd. Jeho názor na úložiště jaderných odpadů na Vysočině je, že se nic nedevasuje a naopak, že obce za pár let ocení finanční přínosy.

Oponovali jsme našimi předloženými námitkami v duchu našeho článku v Jihlavských listech. Vystoupil zde také RNDr. Milan Macháček, zabývající se jako kvalifikovaná osoba posuzováním vlivů na životní prostředí (proces E.I.A.) a taktéž pisatel vlastní reakce na článek ing. Schlinga v Jihlavských listech, který na příkladech osvětloval způsoby možného sblížení rozdílných stanovisek. Mírek Večeřa uváděl příklady pečlivé ochrany přírody ve Švýcarsku a možnosti referend k jakýmkoliv zásahům. Předali jsme panu poslanci žádost o podporu tzv. „zelených mostů“, které umožňují živočichům bezpečný přechod silnic a dálnic... Na schůzi toho zaznělo mnohem více, ale z důvodu nedostatku místa zde nelze bohužel vše uvést.

Ačkoliv beseda proběhla v poklidném duchu, získal jsem pocit, že jsme si každý ponechali své názory. Sympatické bylo, že jsme si je vyříkávali z očí do očí. Setkání proto mělo svůj přínos, i když se zdá, že předsednout na betonovou loď nás asi těžko někdo přesvědčí...

K.H.

ZNÁTE NAŠE CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ ?

Štamberk a kamenné moře

Když jsem si pročítal Velkou cestovní turistickou knihu, byl jsem velmi překvapen, že uvádí Štamberk mezi padesáti nejzajímavějšími místy v České republice. Ale Štamberk si tuto chválu určitě zaslouží, neboť je to velmi zajímavé místo. Už když jsem stoupal do kopce, měl jsem stejný pocit jako když šlapete na Velký Blaník. Snad je to tím, že obě místa mají podobný typ lesa.

Na skalnatém vrcholu najdeme zříceninu bývalého templářského hradu, který byl zničen po roce 1423 za husitských válek. Zatímco většina turistů se spokojí s prohlídkou zříceniny hradu, my si v okolí všimneme hezkého, stopadesátiletého, smíšeného bukového lesa, plného žulových skalních útvarů, na nichž některé kvádrové a lavicové vrstvení působí opravdu zajímavě.

V bylinném patře spatříme například samorostlík klasnatý, mařinku vonnou, pitulník horský, plicník tmavý, bažanku vytrvalou a věsenku nachovou. V puklinách skal potom můžeme vidět osladič obecný, puchýřník křehký a sleziník červený. Byla zde také nalezena vzácná houba květnatec Archerův.

V lesních porostech hnízdí datel černý, žluna šedá, strakapoud velký, budníček menší a lejsek malý. Objevuje se zde i krkavec a výr velký. Na bývalé pastvině se vyskytuje ještěrka obecná, užovka hladká a zmije obecná. V osmdesátých letech 20. století byla lokalita stanovištěm rysa ostrovida.

Štamberk má kategorii přírodní rezervace v katastrálním území obce Lhotka a Řásná. Nadmořská výška je 610 až 712 metrů n.m. Výměra přírodní rezervace je 14,10 ha. Přírodní rezervaci vede několik značených turistických stezek a v blízkosti se nalézají také zajímavé lesní rezervace Mrhatina a Horní Nekolov. Za zmínku stojí také lesní rybník Horní Mrzatec, který je rovněž v návrhu na chráněné území.

S použitím publikace „Zvláště chráněná území okresu Jihlava“

Pavel JELÍNEK

Skaliska v PR Štamberk a kamenné moře. Foto: P. Jelínek

KALENDÁŘ AKCÍ

jaro – léto 2004

Na všech akcích je veřejnost srdečně vítána !!

Pro podrobnosti a aktuální změny sledujte internetové stránky (<http://csop-jihlava.euweb.cz>)
a nástěnky ČSOP Jihlava u ZVEREXU, u hlavní Pošty a na Pávovské ulici v Jihlavě.

SCHŮZKY MOPÍKŮ jsou každý čtvrtek vždy od 16 hod, v klubovně Mahenova 3 nebo dle dohody na předcházející schůzce.

- 4. března, 11. března, 18. března, 25. března, 1. dubna, 8. dubna, 15. dubna, 22. dubna, 29. dubna, 6. května, 13. května, 20. května, 27. května, 3. června, 10. června, 17. června, 24. června
5. března, *pá* Výborová a členská schůze ZO 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
9. března, *út* **HISTORIE DOLOVÁNÍ STRÍBRA NA JIHLAVSKU**
Přednáška RNDr. Josefa Zlámálíka. *Od 17 hod v přednáškové místnosti na jihlavské Bráně (Věžní 1).*
15. března Závěrečný termín sčítání káňat, odeslání (ornitologická sekce)
22. března Světový den vody
23. března, *út* **JIHLAVSKÉ PODZEMÍ DNES**
Beseda s P. Šikýřem ze Správy podzemí. *Od 17 hod v přednáškové místnosti na jihlavské Bráně (Věžní 1).*
- značení hranic PR Velký Pařezitý rybník
1. dubna Den ptactva
2. dubna, *pá* Výborová a členská schůze ZO 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
17. dubna, *so* **SÁZENÍ STROMKŮ** v rámci Dne Země. Bude upřesněno.
22. dubna Den Země
25. dubna, *ne* **DEN ZEMĚ NA CHALOUPKÁCH**
Soutěže, hry pro děti i dospělé. Návštěva dle dohody.
- instalace zábran a záchranné transfery obojživelníků (ropuch) u Kamenických rybníků – upřesnění dle vývoje počasí (informace na tel. 732877955)
  - „Den Země u jihlavského buku“ – program a další podrobnosti budou upřesněny
1. května, *so* Ježek Vysočiny – turistický pochod pořádaný KČT Sokol Bedřichov
2. května, *ne* **VÍTÁNÍ PTAČÍHO ZPĚVU**
Tradiční ornitologická vycházka do Pávova a okolí. *Trasa: Pávovský rybník–Dubový ryb.–Široký ryb.–Lesnov (cca 5 km). Vede Jaromír Maštera. Sraz v 8 hod na parkovišti ATC Pávov.*
2. května Mezinárodní den ptačího zpěvu
7. května, *pá* Výborová a členská schůze ZO 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
- 6.- 9. května **KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK** – zájezd pořádaný SEV Chaloupky.
- 14.-15. května **ZELENÁ STEZKA – ZLATÝ LIST**
Regionální kolo soutěže na Chaloupkách – účast našich MOPÍKŮ
22. května, *so* Teslácký Šotek – turistický pochod pořádaný KČT Tesla

22. května, *so* **MÁJOVÁ BRTNICE**
 Naučná botanicko-zoologická vycházka do přírodní rezervace Údolí Brtnice v hlavní „biologické“ sezóně. Vedou RNDr. Josef Zlámalík, Jaromír Maštera a Tomáš Berka.
Trasa: Brtnice–Rokštejn–Přímělkov.
Sraz u informační tabule odjezdů na autobusovém nádraží ICOM v Jihlavě ve 13:20 hod (odjezd autobusu do Brtnice ve 13:30), příp. nástup cestou. Návrat do Jihlavy do cca 18:30 hod (odjezdy vlaků z Přímělkova v 16:32 a 18:14).
29. května Světový den národních parků
29. května, *so* **OTEVÍRÁNÍ STUDÁNKY EMANUELY**
 Vycházka spojená s údržbou studánky. Vede Eman Tomek. *Sraz* ve 14 hod na parkovišti ATC Pávov.
31. května Den otevírání studánek
4. června, *pá* Výborová a členská schůze ZO 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
5. června, *so* **PŘÍRODOU NA KOLE**
 Vyjížďka za přírodními zajímavostmi okolí Žďírce a Měšina. Bude upřesněno.
19. června, *so* **ZELENÝ KOSOV**
 Poznávací vycházka do přírody. *Trasa:* Jihlava–Kosov–Malý Beranov. Vedou Petr Touš a Karel Holub. Bude upřesněno.
19. června, *so* Bedřichovská padesátka – turistický pochod pořádaný KČT Sokol Bedřichov. Trasy 15, 25, 35 a 50 km.
19. června Světový den životního prostředí
21. června Den květů
- 2.-11. července RUMUNSKO – pohoří Apuseni
 Zájezd pořádaný SEV Chaloupky. Vedou Pavel Veselý a Stanislav Urban.
6. srpna, *pá* Výborová a členská schůze ZO 16.30 hod, klubovna Mahenova 3

Další akce v červenci a srpnu :

- pokračování v mapování hnízdního rozšíření ptactva, mapování obojživelníků a ostatních živočichů a rostlin dle mapovacích karet
- dozor nad chráněnými územími v okrese
- údržba zvláště chráněných území v okrese (kosení) – bude upřesněno
- značení hranic zvláště chráněných území – bude upřesněno

ZPRAVODAJ ČSOP Jihlava 1/2004

Vydává dvakrát ročně ZO 59/11 ČSOP Jihlava. Adresa: Hamerníkova 12, 586 01 Jihlava. Klubovna: Mahenova 3, Jihlava (Modelcentrum). Nástěnky: ZVEREX (Dvořákova 1, Jihlava); POŠTA 1 (Masarykovo náměstí, Jihlava); Pávovská ulice (u autobusové zastávky-odbočka na Heroltice).
 Internetové stránky: <http://csop-jihlava.euweb.cz>; e-mail: csop.jihlava@email.cz.

Šéfredaktor: Jaromír Maštera. *Redakční rada:* Karel Holub, Pavel Jelínek, Šárka Klimešová a Jiří Kurz.

Kresby: Filip Hruška, Daniel Stejskal a Jaromír Maštera st. *Foto:* Karel Holub, Jaromír Maštera, Pavel Jelínek a Jiří Kurz.

Foto na titulní straně: Jaromír Maštera (Želetavka pod Maškovým mlýnem, Telečsko)

Příspěvky do příštího čísla zasílejte do 15. 8. 2004 na redakční adresu: Redakce Zpravodaje ČSOP Jihlava, Slavičková 22, 586 02 Jihlava; případně v elektronické podobě na e-mail organizace.

Uveřejněné články nemusejí vyjadřovat názor redakce. Za obsah příspěvků odpovídá jejich autor, redakce si vyhrazuje právo došlé příspěvky upravovat či krátit.

Náklad 300 výtisků. Zdarma. Tisk: ETIS s r.o., Jihlava.

K vrcholů Dne sov a dravců 2003 patřila zcela určitě přednáška desetiletého Martina Štěrbý o puštíku obecném.

Výroční členská schůze ČSOP Jihlava v jihlavské ZOO... Vojta Kodet přednáší zprávu o činnosti sekce Ochrana ptactva.

Naši MOPíci sklízí úspěchy v celostátní soutěži Stříbrná nit. Na fotografii vpravo vedoucí kroužku Petr Touš.

